

Rozporządzenie
Ministra Infrastruktury¹⁾
z dnia2011 r.
w sprawie stawek opłat za przejazd autostradą

Na podstawie art. 37e ust. 2 ustawy z dnia 27 października 1994 r. o autostradach płatnych oraz o Krajowym Funduszu Drogowym (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2571, z późn. zm.²⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa stawki opłat za przejazd kilometra autostrady, o których mowa w art. 37a ust. 3 i 4 ustawy z dnia 27 października 1994 r. o autostradach płatnych oraz o Krajowym Funduszu Drogowym.

§ 2. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o kategorii pojazdu należy przez to rozumieć kategorię pojazdu, o której mowa w art. 37a ust. 6 ustawy z dnia 27 października 1994 r. o autostradach płatnych oraz o Krajowym Funduszu Drogowym.

- § 3. 1. Stawka opłaty za przejazd 1 km autostrady dla pojazdów kategorii 1 wynosi 0,10 zł.
2. Stawka opłaty za przejazd 1 km autostrady dla pojazdów kategorii 2 wynosi 0,20 zł.
3. Stawka opłaty za przejazd autostradą dla pojazdów kategorii 3, 4 i 5 wynosi:

Kategoria pojazdu	Stawka opłaty za przejazd 1 km autostrady (w zł)			
	Klasy pojazdów w EURO w zależności od limitów emisji spalin*			
	max. EURO 2	EURO 3	EURO 4	min. EURO 5
1	2	3	4	5
Kategoria 3	0,40	0,35	0,28	0,20
Kategoria 4	0,53	0,46	0,37	0,27

¹⁾ Minister Infrastruktury kieruje działem administracji rządowej – transport, na podstawie §1 ust. 2 pkt 4 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2007 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Infrastruktury (Dz. U. Nr 216, poz. 1594).

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 273, poz. 2703, z 2005 r. Nr 155, poz. 1297 i Nr 172, poz. 1440, z 2006 r. Nr 12, poz. 61, z 2007 r. Nr 23, poz. 136 i Nr 99, poz. 666, z 2008 r. Nr 218, poz. 1391 oraz z 2009 r. Nr 3, poz. 11, Nr 19, poz. 101, Nr 86, poz. 720, Nr 115, poz. 966, Nr 143, poz. 1164, Nr 157, poz. 1241 i Nr 223, poz. 1776.

Kategoria 5	0,40	0,35	0,28	0,20
-------------	------	------	------	------

§ 5. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

MINISTER INFRASTRUKTURY

* Zgodnie z przepisami określonymi w załączniku nr 6 do rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 24 października 2005 r. w sprawie homologacji typu pojazdów samochodowych i przyczep (Dz. U. Nr 238, poz. 2010, z późn. zm.).

** Dopuszczalna masa całkowita łącznie z dopuszczalną masą całkowitą przyczepy (naczepy)

Uzasadnienie

Projekt rozporządzenia stanowi wykonanie delegacji ustawowej zawartej w art. 37e ust. 2 ustawy z dnia 27 października 1994 r. o autostradach płatnych oraz o Krajowym Funduszu Drogowym (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2571, z późn. zm.). Zgodnie z powyższym przepisem minister właściwy do spraw transportu określi, w drodze rozporządzenia, stawki opłat za przejazd autostradą, o których mowa w art. 37a ust. 3 i 4 ww. ustawy, mając na uwadze potrzeby utrzymania i ochrony dróg istotnych dla rozwoju sieci drogowej.

Zgodnie z art. 37a ust. 3 ustawy o autostradach płatnych oraz o Krajowym Funduszu Drogowym, zwanej dalej „ustawą”, Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad może pobierać opłaty za przejazd autostradą w okresie nieobjętym umową o budowę i eksploatację albo wyłącznie eksploatację autostrady pod warunkiem przystosowania autostrady do poboru tych opłat. Art. 37a ust. 4 ww. ustawy stanowi, że drogowa spółka specjalnego przeznaczenia może pobierać opłaty za przejazd autostradą na warunkach określonych w umowie, o której mowa w art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 12 stycznia 2007 r. o drogowych spółkach specjalnego przeznaczenia (Dz. U. Nr 23, poz. 136, z późn. zm.).

Stawki opłat za przejazd kilometra autostrady, niezależnie od kategorii pojazdu, nie mogą być wyższe niż 2 zł oraz nie mogą przekroczyć stawek opłat za przejazd obliczonych zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 13ha ust. 5 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2007 r. Nr 19, poz. 115, z późn. zm.).

Należy przy tym dodać, iż minister właściwy do spraw transportu może, w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 37e ust. 2 ustawy, zróżnicować stawki opłat za przejazd autostradą ze względu na liczbę osi, emisję spalin pojazdu samochodowego, porę dnia, kategorię dnia i porę roku, mając na uwadze zapewnienie potrzeb ochrony środowiska, płynności ruchu, ochronę dróg publicznych, optymalizację wykorzystania infrastruktury transportu lądowego, a także propagowanie bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Art. 37a ust. 6 ustawy ustala następujące kategorie pojazdów w celu określenia stawek opłat za przejazd autostradą:

- 1) motocykle (kategoria 1);
- 2) pojazdy samochodowe o dopuszczalnej masie całkowitej nieprzekraczającej 3,5 tony (kategoria 2);
- 3) pojazdy samochodowe o dopuszczalnej masie całkowitej powyżej 3,5 tony i poniżej 12 ton (kategoria 3);

- 4) pojazdy samochodowe o dopuszczalnej masie całkowitej co najmniej 12 ton (kategoria 4);
- 5) autobusy (kategoria 5).

Przepisy rozporządzenia określają wysokość stawek opłat za przejazd dla autostrad, na których opłaty pobierane będą na podstawie przepisów ustawy o autostradach płatnych oraz o Krajowym Funduszu Drogowym przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad lub drogową spółkę specjalnego przeznaczenia i dotyczą wszystkich kategorii pojazdów określonych w art. 37a ust. 6 ustawy. W odniesieniu do pojazdów kategorii 3, 4 i 5 przepisy niniejszego projektu będą miały zastosowanie wyłącznie do tych odcinków autostrad, które nie zostały objęte elektronicznym systemem poboru opłat wprowadzonym przez *ustawę z dnia 7 listopada 2008 r. o zmianie ustawy o drogach publicznych oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U Nr 218, poz. 1391).

Stawka opłaty za przejazd dla pojazdów kategorii 2 została ustalona w wysokości 0,20 zł/km. Jest to stawka, którą resort infrastruktury proponował w trakcie prac legislacyjnych nad *ustawą z dnia 7 listopada 2008 r. o drogach publicznych i niektórych innych ustaw* (Dz.U. Nr 218, poz. 1391). Jest to również średnia stawka, która posłużyła do oceny skutków finansowych obowiązywania ww. ustawy oraz postępowaniach przetargowych na budowę i eksploatację autostrady A1 na odcinku Stryków – Pyrzowice oraz autostrady A2 na odcinku Stryków – Konotopa. Należy podkreślić, iż wysokość opłat za przejazd autostradą, w szczególności projektów realizowanych w systemie partnerstwa publiczno-prywatnego jest uzależniona od szeregu czynników, do których należą zasady podziału ryzyka, kosztów budowy i eksploatacji autostrady, ukształtowanie terenu, urządzenia bezpieczeństwa ruchu oraz urządzenia obsługi użytkowników autostrady. Wysokość opłaty za przejazd autostradą pojazdów kategorii 2 obliczono z uwzględnieniem powyższych elementów.

Na podstawie analizy przeprowadzonej na przykładzie otwartych do użytkowania odcinków autostrady A-1 Rusocin – Stanisławie – Swaróżyn (25 km) a następnie całego odcinka Rusocin-Nowe Marzy (90 km), uznano iż stawka 0,20 zł/km jest stawką optymalną. Przy analizie brano pod uwagę utrzymanie odpowiedniego poziomu ruchu oraz wpływów do Krajowego Funduszu Drogowego (KFD). W dniu 22 grudnia 2007 roku otwarto do ruchu dwie sekcje autostrady A1 na odcinku Rusocin – Stanisławie – Swaróżyn i do 20 lutego 2008 r. nie pobierano opłat. Od 20 lutego 2008 r. do 1 maja 2008 r. wprowadzono stawkę 0,27 zł/km wynikającą z umowy koncesyjnej. Odnotowano znaczny wzrost natężenia ruchu oraz wpływów do KFD. 1 maja 2008 r. wprowadzono stawkę w wysokości 0,14 zł/km, która miała

charakter preferencyjny a jej zastosowanie pokrywało się w czasie z okresem modernizacji drogi krajowej nr 1. Czasowe zastosowanie niższej stawki miało na celu zmniejszenie obciążenia ruchem drogi krajowej nr 1. Od 1 lipca 2009 r. wprowadzono opłatę w wysokości 0,20 zł/km, która obowiązuje do dziś. Nie zauważono znaczącego spadku ruchu pojazdów z uwagi na wprowadzenie opłat w ww. wysokości. Odnotowywane są wprawdzie sezonowe wahania ruchu, co jest jednak zjawiskiem normalnym i typowym dla drogi prowadzącej nad morze. W okresie letnim, gdy wzrasta znacząco natężenie ruchu, obserwowane jest tworzenie się kolejek na bramkach.

Wysokość stawek opłaty dla pojazdów kategorii 1 stanowi $\frac{1}{2}$ stawki określonej dla pojazdów kategorii 2, czyli 0,10 zł/km. Takie różnicowanie stawek jest dopuszczalne nie tylko w związku z wyodrębnieniem motocykli w odrębną kategorię pojazdów dla celów określenia wysokości stawek za przejazd autostradą, ale także w świetle treści art. 37e ust. 3 pkt 1 ustawy. Przepis ten pozwala różnicować stawki opłat między innymi ze względu na liczbę osi, emisję spalin pojazdu samochodowego, płynności ruchu, ochronę dróg publicznych, a także propagowanie bezpieczeństwa ruchu drogowego. Wszystkie te przesłanki wpłynęły na decyzję, by określić stawki dla pojazdów kategorii 1 na poziomie dwukrotnie niższym w porównaniu ze stawkami dla pojazdów kategorii 2. Podkreślić należy w pierwszej kolejności, iż rozmiar motocykli wynosi ok. $\frac{1}{4}$ rozmiaru samochodu osobowego, a ich waga stanowi ok. $\frac{1}{6}$ wagi samochodu osobowego. W związku z powyższym, przy stosunkowo niewielkim obciążeniu jednostkowym kół, pojazdy kategorii 1 powodują odpowiednio mniejsze zużycie nawierzchni drogi. Również wielkość silnika motocykla stanowi tylko $\frac{1}{4}$ wielkości silnika samochodu osobowego. Oznacza to, że motocykle są bardziej przyjazne środowisku, w mniejszym stopniu powodując zanieczyszczenie powietrza. Podkreślenia wymaga również fakt, iż pojazdy te, ze względu na swój rozmiar nie przyczyniają się do istotnego zwiększenia zatłoczenia na drogach. Wreszcie wskazać należy, iż wprowadzenie niższej stawki opłaty za przejazd może zachęcić motocyklistów do korzystania z autostrad, które dysponują odpowiednimi urządzeniami zwiększającymi płynność ruchu i jakość jazdy, co wpłynie pozytywnie na poprawę bezpieczeństwa tych użytkowników dróg.

Wysokość stawek dla pojazdów kategorii 3, 4 i 5 została ujednoczona z poziomem stawek określonym przepisami projektu rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie dróg krajowych lub ich odcinków, na których pobiera się opłatę elektroniczną oraz wysokości stawek opłaty elektronicznej, przygotowanego na podstawie art. 13ha ust. 6 ustawy o drogach

publicznych. Analogicznie do przepisów ww. rozporządzenia stawki opłat dla pojazdów kategorii 3, 4 i 5 zostały zróżnicowane ze względu na dopuszczalną masę całkowitą pojazdów oraz ze względu na klasę pojazdów w EURO. Różnicowanie wysokości stawek ze względu na masę pojazdów przewiduje art. 37a ust. 6 ustawy o autostradach płatnych oraz o Krajowym Funduszu Drogowym. Z kolei różnicowanie stawek opłaty za przejazd autostradą ze względu na emisję spalin pojazdu samochodowego jest dopuszczalne w świetle art. 37e ust. 3 pkt 1 ustawy i jest zgodne z przepisami określonymi w załączniku nr 6 do *rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 24 października 2005 r. w sprawie homologacji typu pojazdów samochodowych i przyczep* (Dz. U. Nr 238, poz. 2010, z późn. zm.). Należy podkreślić, iż przytoczone zróżnicowanie jest wynikiem analizy obecnego systemu opłaty winietowej oraz uwzględnia postulaty zgłaszane przez przewoźników polegające na wyodrębnieniu pojazdów EURO III oraz EURO V i czystszych w odrębne kategorie.

Projekt rozporządzenia nie podlega notyfikacji, o której mowa w *rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych* (Dz. U. Nr 239, poz. 2039, z późn. zm.).

Zgodnie z ustawą z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.) projekt rozporządzenia zostanie udostępniony na stronach urzędowego informatora teleinformatycznego - Biuletynu Informacji Publicznej z chwilą przesłania do uzgodnień międzyresortowych.

Przedmiotowy projekt rozporządzenia jest zgodny z obowiązującymi regulacjami Unii Europejskiej w tym zakresie.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Podmioty, na które oddziałuje regulacja

Projektowana regulacja będzie oddziaływać na Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad, drogową spółkę specjalnego przeznaczenia, w przypadku pobierania przez te podmioty opłaty za przejazd autostradą.

Ponadto projekt kierowany jest do wszystkich osób korzystających z autostrad bez względu na kategorię użytkowanego pojazdu.

2. Konsultacje społeczne

Projekt rozporządzenia w obecnym brzmieniu zostanie poddany konsultacjom społecznym poprzez:

1. Przesłanie do następujących organizacji zrzeszających przewoźników drogowych:

- 1) Zrzeszenie Międzynarodowych Przewoźników Drogowych w Polsce, Warszawa;
- 2) Polska Izba Gospodarcza Transportu Samochodowego i Spedycji, Warszawa;
- 3) Polskie Stowarzyszenie Przewoźników Autokarowych, Warszawa;
- 4) Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych, Warszawa;
- 5) Sekretariat Transportowców NSZZ „Solidarność”, Warszawa;
- 6) Ogólnopolski Związek Pracodawców Transportu Samochodowego, Ostrowiec Świętokrzyski;
- 7) Ogólnopolski Związek Pracodawców Transportu Drogowego, Stobno/k Piły;
- 8) Forum Związków Zawodowych, Bydgoszcz;
- 9) Małopolskie Stowarzyszenie Przewoźników Osobowych, Kraków.

2. Przesłanie do podmiotów, z którymi minister właściwy do spraw transportu zawarł bądź planuje zawrzeć umowę o budowę i eksploatację albo wyłącznie eksploatację autostrady płatnej:

- 1) Autostrada Wielkopolska S.A.;
- 2) Stalexport Autostrada Małopolska S.A.;
- 3) Gdańsk Transport Company S.A..

3. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego

Wprowadzenie opłaty za przejazd autostradą będzie miało pozytywny wpływ na sektor

finansów publicznych. Przewiduje się, że po dostosowaniu wszystkich autostrad do poboru opłat, do Krajowego Funduszu Drogowego będzie wpływało z systemu ok. 1,2 mld zł rocznie. Wpływy te stanowiąc będą stałe źródło zasilania KFD, który finansuje realizację zadań w zakresie budowy i przebudowy sieci dróg krajowych.

4. Wpływ regulacji na rynek pracy

Biorąc pod uwagę istniejącą sieć autostrad nie przewiduje się, że przepisy projektowanego rozporządzenia będą miały wpływ na rynek pracy. Wskazać jednocześnie należy, że w przypadku oddawania do użytku nowobudowanych odcinków autostrad może mieć pozytywny wpływ na rynek pracy poprzez stworzenie nowych miejsc pracy związanych z koniecznością obsługi systemu pobierania opłat.

5. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw

Należy wskazać, iż w odniesieniu do pojazdów o dmc powyżej 3,5 t. przepisy projektowanego rozporządzenia będą miały zastosowanie wyłącznie wówczas, gdy dany odcinek autostrady nie będzie objęty elektronicznym systemem poboru opłat. Szczegółowy wpływ wprowadzenia opłaty elektronicznej analizowany był na etapie prac rządowych i parlamentarnych nad zmianami do ustawy o drogach publicznych, łącznie z wariantami sieci dróg krajowych oraz stosowanych stawek opłaty elektronicznej. W chwili obecnej wszystkie istniejące autostrady zostały objęte ww. opłatą, a przewidywane są kolejne przebudowy systemu (w latach 2012, 2013 i 2014), tak aby wszystkie nowo powstałe odcinki autostrad objęte zostały opłatą elektroniczną.

Podkreślenia wymaga jednocześnie fakt, iż stawki opłat za przejazd autostradą w systemie manualnym zostały ujednoczone ze stawkami określonymi w projekcie rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie dróg krajowych lub ich odcinków, na których pobiera się opłatę elektroniczną oraz wysokości stawek opłaty elektronicznej. W związku z powyższym nawet jeśli dana autostrada nie zostanie objęta elektronicznym systemem poboru opłat, stawki opłaty w systemie manualnym dla pojazdów kategorii 3, 4 i 5 będą identyczne z tymi obowiązującymi w ETC.

Stawka opłaty odzwierciedla faktyczny koszt zużycia drogi przez użytkownika. Wymusi to racjonalizowanie kosztów przez wszystkie podmioty, które korzystają z autostrad, wykorzystujące pojazdy o dmc powyżej 3,5 t. Ponadto należy oczekiwać, że nastąpi zwiększenie racjonalności w strukturze przewozów, tj. zmniejszenie udziału pustych

przejazdów dalekobieżnych oraz przeniesienie części przewozów towarowych i osobowych na alternatywne środki transportu (w szczególności transport kolejowy).

6. Wpływ na sytuację i rozwój regionalny

Nie przewiduje się bezpośredniego wpływu projektowanego rozporządzenia na sytuację i rozwój regionalny. Opłata za przejazd autostradą wprowadzona będzie przede wszystkim na autostradach, które są obecnie w trakcie budowy lub na etapie prac przygotowawczych.